

בס"ד. ש"פ בשלח, י"ג שבט, ה'תשל"ב

(הנחה בלתי מוגה)

היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני, ומביא כ"ק מו"ח אדמו"ר בד"ה זה² (די"ג שבט, בהמשך לד"ה באתי לגני דיו"ד שבט תש"י, שנת ההילולא) מפירוש רש"י, היושבת בגנים, הקב"ה אומר לכנסת ישראל, את הנפוצה בגולה רועה בגנים של אחרים ויושבת בבתי כנסיות ובתי מדרשות, חברים מקשיבים, מלאכי השרת שהם חבריך, בני אלקים דוגמתך, באים לשמוע קולך. ופירוש זה הוא מהמד"ר³, דבשעה שישראל יושבין בבתי כנסיות ובתי מדרשות כו', חברים מקשיבים, אני ופמליא שלי באים לשמוע בקולך. ועוד איתא במד"ר⁴, חברים נקראים מלאכי השרת, מפני שאין ביניהם לא קנאה ולא שנאה ולא תחרות (שזהו טעם הב' שנקראים חברים, נוסף על טעם הא', שנקראים חברים לבני", להיותם בני אלקים דוגמתך). והנה, אף שהפירוש הפשוט בזה הוא, דעם היות שכנס"י רועה בגנים של אחרים (אומות העולם), מ"מ, ה"ה יושבת בבתי כנסיות ובתי מדרשות, צריך לומר, שהא גופא שכנס"י היא רועה בגנים של אחרים הרי זה סיבה שעל ידה ניתוסף עילוי ביישבתה בבתי כנסיות ובתי מדרשות. וכמו כללות הענין דירידה צורך עלי, שיש צורך בענין הירידה דוקא, לפי שדוקא ע"י הירידה באים לעילוי גדול יותר. וכמבואר במאמר הראשון (ד"ה באתי לגני⁵) בענין מעלת העבודה דאתכפיא סט"א שמביאה לאתהפכא חשוכא לנהורא, שיתרון האור הוא מהחושך דוקא. ועד"ז מובן בעניננו, שהעילוי דהיושבת בגנים דבתי כנסיות ובתי מדרשות הוא מצד זה שהיא רועה בגנים של אחרים, שע"ז מהפכים את הגנים של אחרים לגנים דבתי כנסיות ובתי מדרשות. אך צריך להבין, מהו הנתינת טעם שבגלל היותה יושבת בגנים (רועה בגנים של אחרים), לכן, באים המלאכים (חברים) לשמוע קולך בבתי כנסיות כו', הלא גם בלאה"כ היו צריכים המלאכים לשמוע קול הנשמות בבתי כנסיות כו', בגלל מעלת הנשמות שהם גבוהים ממלאכים כידוע. וכמובן גם מזה שבנוגע לבריאת המלאכים מצינו

4) שהש"ר שם, (א).

5) פרק א ואילך.

1) שה"ש ח, יג.

2) בתחלתו.

3) שהש"ר עה"פ (פ"ח, יא (ב)).

במדרש⁶ חילוקי דעות אם נבראו בשני או בחמישי, אבל הכל מודים שלא נבראו המלאכים ביום ראשון. ואילו בנוגע לנשמות, הרי כבר ביום ראשון נאמר⁷ ורוח אלקים מרחפת על פני המים, ואמרז"ל⁸ זה רוחו של משיח, וידוע⁹ שמשח הוא כמו אדם הראשון (כמובן גם מזה שאדם ר"ת אדם דוד משיח¹⁰), שבו היו כלולים כל הנשמות¹¹, וכן משיח הוא הנשמה הכללית דכללות ישראל¹², ונמצא שביום ראשון, שבו היתה רוחו של משיח, היו כבר הנשמות. והיינו, שנוסף לכך שנש"י קדמו לעולם, דישראל עלו במחשבה¹³, ובמי נמלך (על בריאת העולם) בנשמותיהם של צדיקים¹⁴, כמ"ש¹⁵ עם המלך במלאכתו ישבו שם¹⁶, שזהו כפי שהם למעלה מסדר השתלשלות, הנה גם בסדר השתלשלות, ולאחר שיש כבר בחי' מקום וזמן, קודמים נשמות למלאכים. וכיון שקודמים בזמן, מובן, שקודמים גם במעלה, ואדרבה, קדימתם במעלה היא הסיבה לקדימתם בזמן, שהוא המסובב. וכיון שנשמות הם למעלה ממלאכים, הרי מובן, שהמלאכים צריכים לבוא ולשמוע קולם כו', ומהו אומרו שהטעם שחברים (מלאכי השרת) מקשיבים לקולך הוא לפי שכנס"י רועה בגנים של אחרים דוקא.

(ב) **ויובן** בהקדים המבואר בדרושי דא"ח בפרשתנו על הפסוק¹⁷ ויהי בשלח פרעה את העם (החל מדרוש אדמו"ר הזקן בתו"א¹⁸, אדמו"ר האמצעי¹⁹, אדמו"ר הצ"צ²⁰ ואדמו"ר מהר"ש²¹) (שמאמר ד"ה זה הראשון שלו הוא ביאור לד"ה הנ"ל בתו"א), שהי' משלח פארות וענפים ועושי פרי למעלה את העם (עם העם), שע"י גלותם במצרים והשתעבדותם בהם גרמו שנתעלו הנצוצים וכו'. ומקדים לבאר, שעל ישראל בגלות נאמר²² זרעתי לי בארץ, שכוונת הזריעה היא בשביל התוספת שע"י הצמיחה, כמארז"ל²³ כלום אדם זורע כור אלא כדי להוציא

(6) ב"ר פ"ג, ח. ויש"נ.

(7) בראשית א, ב.

(8) ב"ר פ"ב, ד. שם רפ"ח.

(9) ראה תו"ח שמות כג, ב [יז, א].

(10) תו"א ויחי מו, ד. ראה ספר הערכים ע' 73.

(11) ר"פ בשלח.

(12) ח"ב ח"א ערך אדם ס"ח (ע' קנ"קנא). ויש"נ.

(13) ראה ספר הגלגולים פ"א.ב. שם פ"ז.

(14) תניא אגה"ק ס"ז. סהמ"צ להצ"צ כת, א.

(15) ובכ"מ. וראה שמו"ר פ"מ, ג.

(16) ראה רמ"ז לזהר ח"ב מ, ב. ח"ג רס,

(17) ב. סה"מ תרל"ה ח"א ע' רסו. תרח"ץ ע' ר.

(18) תרצ"ט ע' 207. קונטרס ענינה של תורת

(19) החסידות ס"ה (תו"מ חמ"ה ס"ע 261 ואילך).

(13) ב"ר פ"א, ד.

(14) ב"ר פ"ח, ז. רות רבה פ"ב, ג.

(15) דברי הימים-א ד, כג.

(16) ראה גם סה"מ תרח"ץ ע' סח. תש"ג

(18) ריש פרשתנו (סא, א ואילך).

(19) תו"ח שם קסט, ב [קלג, ג] ואילך.

(20) אוה"ת שם (ע' שנג ואילך).

(21) סה"מ תרכ"ז ע' קטז ואילך.

(22) הושע ב, כה.

(23) פסחים פז, ב.

כמה כורין. וזהו מ"מ²⁴ הלוך ילך ובכה נושא משך הזרע, שקאי על גלות
 בבל, שהוא גלות הראשון בסדר ד' הגלויות, ועי"ז נעשה בא יבא ברנה
 נושא אלומותיו²⁴. ועד"ז בגלות מצרים (שכל המלכיות נק' ע"ש מצרים²⁵)
 כתיב²⁶ הבאים ישרש יעקב, שע"ז נעשה יציץ ופרח ישראל. ועד"ז הוא
 בכל איש ישראל, שכאשר נמצא בגלות במקום מסויים ועובד עבודתו
 במקומו (דעניי עירך קודמין²⁷) בתומ"צ (שזהו"ע הזריעה²⁸), הנה ע"י
 קיום התומ"צ בעניני העולם (באופן דכל חלב להוי²⁹), וכן ע"ז
 שמשמש בעניני העולם בשביל דברי הרשות, בכוונה לשם שמים³⁰,
 ויתירה מזה, באופן דבכל דרכיך דעהו³¹, ה"ה פועל בירור העולם,
 שנעשה דירה לו ית' בתחתונים³².

ג) **וביאור** הענין הוא, דהנה אמרו רז"ל³³ אם לעוברי רצונו כן, לעושי
 רצונו על אחת כמה וכמה, ואינו מובן, למה צריך ללימוד
 בק"ו מעוברי רצונו. אך הענין הוא, שהלימוד בק"ו מעוברי רצונו אינו
 דבר צדדי, אלא זהו מקור הענין עצמו, והיינו, שגם מה שנמשך לעושי
 רצונו באופן דכמה וכמה, הרי זה מהבחי' שממנה מקבלים עוברי רצונו.
 דהנה³⁴, שרש ההמשכה לעוברי רצונו הוא ממקום גבוה מאד, שהרי כל
 הגבוה ביותר נופל למטה ביותר³⁵, כידוע המשל מפילת האבן שבראש
 החומה כו'. והיינו, ששרש ההמשכה הוא מבחי' אריך אנפין, וכמו הכ"ו
 דורות שקודם מ"ת (שכנגדם נאמרו כ"ו פעמים כי לעולם חסדו³⁶) שהיו
 ניזונין בחסדו של הקב"ה³⁷, שהמשכה זו היא מבחי' א"א³⁸. ועוד זאת,
 שההמשכה אליהם אינה ע"י צמצומים דע"ס דקדושה. וכמבואר בארוכה
 בקונטרס ומעין³⁹ בפ"י אין חשבון בשאלו⁴⁰, דחשבון הוא רק בקדושה,

34) ראה תו"א פרשתנו סא, א. תו"ח שם
 קעא, א [קלד, ד] ואילך. אוה"ת שם ע' שסא
 ואילך.
 35) ראה בארוכה שערי אורה שער
 הפורים ד"ה יביאו לבוש מלכות פ"ב ואילך.
 פל"ב ואילך.
 36) תהלים קלו.
 37) פסחים קיח, א.
 38) ראה תו"א, תו"ח ואוה"ת שם. אוה"ת
 בראשית רפח, א. קונטרס ומעין מאמר ח
 ואילך.
 39) מאמר ח פ"ב. וראה אוה"ת פרשתנו
 שם.
 40) ע"פ קהלת ט, יו"ד.

24) תהלים קכו, ו.
 25) ב"ר פט"ז, ד.
 26) ישע"י כז, ו.
 27) ב"מ עא, א.
 28) ראה תו"א שמות נג, ג ואילך.
 29) ויקרא ג, טז. וראה רמב"ם הל' איסורי
 המזבח בסופן.
 30) אבות פ"ב מ"ב.
 31) משלי ג, ו. וראה רמב"ם הל' דעות
 ספ"ג.
 32) ראה תנחומא בחוקותי ג. נשא טז. ב"ר
 ספ"ג. במדב"ר פ"ג, ו. תניא רפ"ו. ובכ"מ.
 33) נדרים נ, ב. מכות בסופה. וש"נ.

אבל בשאול אין חשבון, שאינו נמשך ע"י צמצומים, גם לא ע"י ספירת החכמה, ועאכו"כ הספירות שלמטה מזה. וכיון שההמשכה אינה ע"י צמצום, לכן גם כמו שבאה למטה ה"ז מבחי' א"א כו'. וזהו פי' עוברי רצונו, עובר לישנא דאקדומי (כדאיתא בגמרא⁴¹), והיינו שהוא למע' מבחי' רצון, והוא בחי' התהו, שקדם לתיקון, שיש שם אורות מרובים, אלא שנפלו למטה כו'. וזהו אם לעוברי רצונו כך לעושי רצונו עאכו"כ, שכאשר בני"י נמצאים בגלות, בין אומות העולם עוברי רצונו, שאז נתונים הם תחת ממשלת השר של אומה ומדינה זו⁴², הנה ע"י עבודתם שם נמשך להם מבחי' שלמעלה מהרצון כו', שממנה נמשך לעוברי רצונו. וזהו כללות הענין דגלות מצרים, שעיי"ז נמשך לבני"י ממדריגה נעלית יותר, בחי' פרעה דקדושה, כפירוש הזהר"י⁴³ דמיני' אתפריעו כל נהורין כו', שהו"ע גילוי האור בלי צמצומים כו'. והו"ע המשכת אורות מרובים דתהו בכלים דתיקון, והיינו עיי"ז שמגיעים לבחי' שלמעלה מתהו ותיקון גם יחד⁴⁴, ומשם נמשך לבני"י דוקא, דאף שאח עשו ליעקב, מ"מ, ואוהב את יעקב ואת עשו שנאתי⁴⁵.

ד) **והנה** כללות העילוי שנעשה ע"י עבודת בני"י בזמן הגלות, בהיותם בין אוה"ע עוברי רצונו (שעיי"ז מקבלים מבחי' שלמעלה מהרצון כו'), נעשה (בעיקר) ע"י לימוד התורה. וכמו בגלות מצרים שהיתה העבודה בחומר ובלבנים⁴⁶, הרי מבואר בתורה אור⁴⁷ שקאי גם על לימוד התורה, בחומר דא קל וחומר, ובלבנים דא ליבון הלכתא⁴⁸. וכמשנת⁴⁹ ממאמר אדמו"ר הזקן⁵⁰ להבין ענין ששים המה מלכות, דצריך להבין מארז"ל⁵¹ גדול תלמוד שמביא לידי מעשה, שמזה משמע שהמעשה עיקר, והלא יש כמה משניות שאינן נוגעים למעשה כלל, כי אי אפשר שיהי' במציאות ולא הי' בעולם כו'. ובפרט ע"פ המבואר בקונטרס אחרון⁵² בענין פרטי ההלכות דלא שכיחי כלל ואפשר שלא היו מעולם במציאות ולא יהיו כו'. ומבאר במאמר, שעיקר הברור להיות

48) זח"ג קנג, א.
 49) ד"ה וידבר אלקים דכ"ד טבת (לעיל ע' 49 ואילך).
 50) נדפס לאח"ז במאמרי אדה"ז תק"ע בתחילתו.
 51) קידושין מ, ב. וש"נ.
 52) תניא קנט, ב.

41) פסחים ז, ב.
 42) ראה תו"ח חיי שרה קכא, ג.
 43) ח"א רי, א.
 44) ראה גם סה"מ תרכ"ז ס"ע קכ.
 45) מלאכי א, ב-ג.
 46) שמות א, יד.
 47) ר"פ שמות (מט, א).

דירה בתחתונים נעשה ע"י פסק התורה שדבר זה טהור כשר ומותר כו'⁵³, ומזה מובן גם בנוגע ללימוד פרטי ההלכות שאינם במציאות, שע"ז נעשה הבירור בשרש הדברים למעלה, והיינו, שבעינינו אלו הנה עסק ההלכות בדיבור ומחשבה הוא המעשה בפועל שלהם שעל ידו נעשה הבירור כו'.

(ה) **אמנם** כיון שכללות הבירור נעשה ע"י העבודה בעוה"ז הגשמי, הנה בכדי שיתעלה למעלה צריך להיות בזה עוד זיכוך ובירור, וענין זה נעשה ע"י המלאכים, וכמבואר בתו"א⁵⁴ בפירוש מאמר הזהר⁵⁵ דגפיף לון ונשיק לון כו', שזהו בשביל להעלות את האותיות כו'⁵⁶. וכיון שהמלאכים מסייעים להעלאת עבודת בני"י (כידוע שהכל צריכים סיוע מלבד ר"ח כו'⁵⁷), לכן נהנים גם המלאכים מהתומ"צ של ישראל. וכהסיפור הידוע⁵⁸ (שאיירע בכ"ג טבת תרס"ז, בוורצבורג), שכ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע אמר דא"ח ד"ה היושבת בגנים, ואחר החסידות שאלו כ"ק מו"ח אדמו"ר, מפני מה מגיע להמלאכים שיקבלו מזיו אור כ"ק אדמו"ר רבינו הגדול בג"ע, והשיב, דפעם נת' בדא"ח בענין מקשיבים לקולך, דמ"מ הם מקשיבים לפי שהם נק' מקשיבי תפלה, דבכדי שהתפלה תתקבל הם מעלים אותה, ומגפפין ומנשקין להאותיות שיהיו רוחני יותר, ומשו"ז הם זוכים להקשיב אח"כ, היינו לקבל זיו ואור מעבודה שבג"ע כו'.

(ו) **וזהו** היושבת בגנים, את הנפוצה בגולה כו', שע"ז שכנס"י רועה בגנים של אחרים ויושבת בבתי כנסיות ובתי מדרשות, היינו, שהעבודה דבנ"י היא בהיותם בגנים של אומות העולם, עוברי רצונו, אזי נעשה עילוי גדול ביותר, שמקבלים מבחי' שלמעלה מהרצון כו' (כנ"ל ס"ג). ולכן הנה חברים מקשיבים לקולך, דקאי על מלאכי השרת, שהם חברים לישראל בענין העבודה, שמסייעים להעלי' דתורה ותפלה ע"ז שגפיף לון כו' [ומה שאפשר להם להעלות האותיות שיהיו רוחני יותר, הרי זה לפי שהם חברים, שאין ביניהם לא קנאה ולא שנאה ולא תחרות (פי' הב' בחברים)], ולכן באים לשמוע קולך, שגם הם מקבלים מהעילוי

(57) ראה לקו"ת פ' ראה כז, ד.

(58) סה"ש תורת שלום ס"ע 85 ואילך. וש"נ. וראה סד"ה היושבת בגנים תשי"ג, תשי"ז (תו"מ סה"מ שבט ע' רלו ואילך. סה"מ תשי"ג ע' עג ואילך. תשי"ז ע' קה).

(53) ראה גם תו"א שמות מט, ב.

(54) מקץ מג, סע"א ואילך.

(55) ראה זהר ח"א כג, ב. ח"ב רא, ב.

(56) ברשימה נוספת: מחומריותן ואפילו

מגשמיותן.

שנעשה בישראל ע"י ישיבתם בבתי כנסיות ובתי מדרשות בגנים של אחרים. ועד שגם הקב"ה בא לשמוע קולם של ישראל בבתי מדרשות, ששומע הפס"ד דב"ד של מטה, וכדאיתא בגמרא⁵⁹ שהקב"ה אומר על בני נצחוני בני נצחוני. וכמו"כ שומע הקב"ה קולם של ישראל בבתי כנסיות, כמ"ש⁶⁰ שומע קול תרועת עמו ישראל ברחמים, ועד להתפלה התיכונה, כי אתה הוי' העונה בעת צרה⁶¹, להוציא את בני מהגלות ביד רמה⁶² ובריש גלי⁶³, ע"י משיח צדקנו, יבוא ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו. ואז יהי תכלית העילוי בתפלה (בתי כנסיות), לשון התקשרות⁶⁴, תכלית ההתקשרות דישראל אורייתא וקוב"ה⁶⁵, וגם תכלית המעלה בתורה (בתי מדרשות), שתתגלה תורתו של משיח⁶⁶, ואז יהי גם כללות העולם (גנים של אחרים) במדריגה נעלית יותר (כיון שכללות בני יהיו במדריגה נעלית יותר)⁶⁷, ויקויים היעוד⁶⁸ לתקן עולם במלכות שד"י, וכמ"ש⁶⁹ אז אהפוך אל עמים שפה ברורה גו' לעבדו שכם אחד, בקרוב ממש.

(66) ראה פרש"י שה"ש א, ב. לקר"ת צו יז, א. (67) ראה תו"א ויחי מו, ב ואילך. תו"ח שם רלו, א. רלו, ג ואילך. המשך וככה תרל"ז פי"ז ואילך (סה"מ תרל"ז ח"ב ע' תכ ואילך). (68) בנוסח התפלה "ועל כן נקודה". (69) צפני" ג, ט.	(59) ב"מ נט, ב. (60) תפלת מוסף דר"ה. (61) תפלת עננו. (62) פרשתנו יד, ח. (63) תרגום אונקלוס עה"פ. וראה לקר"ש ח"ג ע' 874. (64) ראה תו"א תרומה עט, סע"ד. ובכ"מ. (65) ראה זח"ג עג, א.